

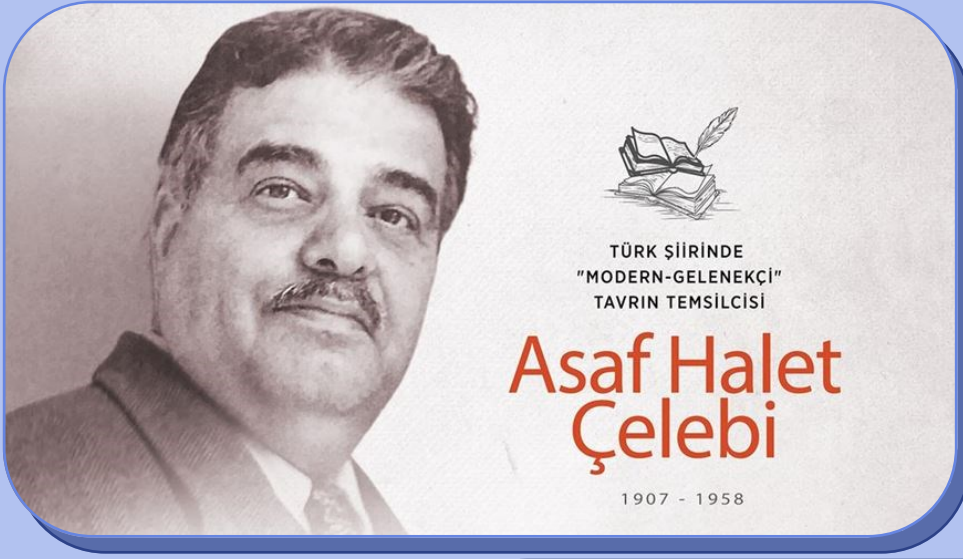

HE

Güzel olan hiçbir şey hülasa edilemez.

Valery

KASTAMONU GÖL ANADOLU LİSESİ EDEBİYAT DERGİSİ HAZİRAN 2022

TÜRK ŞİRİNDE
"MODERN-GELENEKÇİ"
TAVRIN TEMSİLCİSİ

**Asaf Halet
Çelebi**

1907 - 1958

HE

vurma kazmayı
ferhaaat
he'nin iki gözü iki çeşme
aaahhh

dağın içinde ne var ki
güm güm öter
ya senin içinde ne var
ferhat

ejderha bakışlı he'nin
iki gözü iki çeşme
ve ayaklar altında yamyassı
kasrında şirin de böyle ağlıyor
ferhaaat

ABDULLAH YAĞIZ

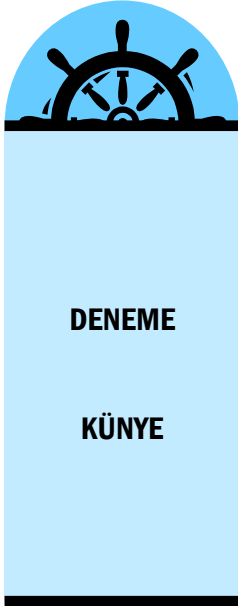
Kainat Niçin Var?

“Kainat Niçin Var?” sorusu daima insanlığın cevap aradığı en mühim sorulardan biri olmuştur. Tarihte birçok filozof farklı yaklaşımlar ile bu soruya cevap vermeye çalışmıştır.

Mükemmel resim yapma kabiliyeti olan bir ressam düşünelim. Bu ressam bu kabiliyetlerini göstermek için tablolar yapacak ve eserler ortaya koyacaktır. Bu eserlerini kendisi gördüğü gibi başkalarına da göstermek için sergiler açacaktır ve misafir seyirciler davet edecektir. Dolayısıyla eserlerini kendisi gördüğü gibi başkalarına da göstermiş olacaktır.

Teşbihte hata olmasın bu “Kâinatın Yaratıcısı” da kutsi bir hadiste “Ben gizli bir hazine idim; bilinmek istedim, mahlukatı yarattım.” (Acluni, Keşfü'l-Hafa, II/132) buyurmaktadır. Yani bu “Kainatın Yaratıcısının” da sonsuz ilmi, sonsuz kudreti, sonsuz rahmeti, sonsuz cemali gibi en mükemmel sıfatları vardır. Her cemal (Güzellik) ve kemal (Mükemmellik) sahibi kendi cemal ve kemalini görmek ve göstermek istemesi sırrınca bu “Kainatın Yaratıcısı” da bütün bu sonsuz cemalini ve sonsuz kemalini göstermek için bu kainatı yaratmıştır. Nitekim bir kelebekteki, bir çiçekteki, bir kuştaki ve bir insandaki sanat ve güzellik Yaratıcının sonsuz sanat ve güzelliğine işaret etmektedir. Bütün bu kainattaki sonsuz düzen ve intizam da “O Zat’ın” ilminin ve kudretinin sonsuzluğuna işaret etmektedir. İnsanlar ise bütün bu eserlere bakıp, bu “Kainatın Yaratıcısını” tanımak makamında yaratılmış seyircilerdir. Nasıl bir ressam yapmış olduğu tablonun tesadüfe verilmesini istemez ise bu “Kainatın Yaratıcısı” da yaratmış olduğu eserlerinin şuarsuz tabiata ve serseri tesadüfe verilmesini elbette istemeyecektir. İmtihan da burada başlamaktadır. Nasıl ki insan, yapılmış bir manzara tablosuna, bir çiçek tablosuna veya bir insan tablosuna baktığı zaman ressama intikal edip ressamın sanatını takdir ediyor ise, o manzaranın o insanın ve o çiçeğin aslını yaratan Zat’ı da tanıyıp, takdir etmek durumundadır.

Bir kimsenin kendisine verdiği küçük bir hediyeye teşekkür eden insan, kendisine verilmiş olan ruh, akıl, kalp, vücut gibi paha biçilmez cihazları ona veren ve kainatı kendisine hizmetkar yapan Zat’a teşekkür etmez ise elbette bir karşılığı olacaktır. İşte Hz. Adem A.S.’den ve son Peygamber Hz Muhammed S.A.V.’a kadar bütün peygamberler aleyhimüselam insanlara bunun dersini vermiş ve onları bekleyen ebedi bir ceza veya ebedi bir mükafatı haber vermiştir.

DENEME

KÜNYE

GÖL ANADOLU LİSESİ EDEBİYAT DERGİSİ HAZİRAN 2022

GÖL ANADOLU LİSESİ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ VE DANIŞMAN :ABDULLAH YAĞIZ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ:SEVGİNUR KIRMIZIOĞLU

YAYIN KURULU:E.KÜBRA BIÇAKCI-ELA NUR TABAKLI-SEHER SÜRER-İSMET KÖSEOĞLU

EDİTÖRLER:ŞENOL DANIŞMAN-YALÇIN ULUPINAR

İLETİŞİM:anadolu37@gmail.com TASARIM:YALÇIN ULUPINAR HAYAL ETTİKÇE ÇIKAR

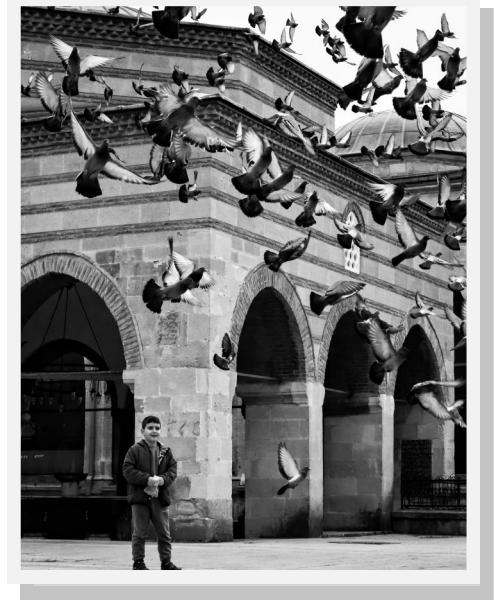
İSMET KÖSEOĞLU**Bir Sancı**

Bir vaveyla ki sağır edercesine
Güneş doğdu ufaktan, geceden habersiz
Kimdir giden dercesine

Anamın sızısıydı duyduğum ,
Bilirim bomboş cihanda yoktur bir uyum.

Dağları sırtlandı da yükü hafifti,
Nice yaralar aldı canı yanmadı ,
Şimdilerde bir his var içinde dinmek bilmedi
Sorup durmayın ahali konuya vâkıfım
Anamın yüreği yandı sönmedi.

Sükûtuyla anlattı acısını soranlara,
Gözlerinde helak etmiş heyecanı.
Güneşin ardında gizlenmiş beklenen
En ince sızıya kâdir bir acı
Anamın yüreğinde tutuştu birden
Bitmek bilmeyen derin bir sancı.

TAHA ÇAPKAN**NEVRA EMİRMUSTAFAOĞLU**

ELİF KÜBRA BIÇAKCI

Sınırlara Sığmayan Coğrafya: Türkiye

Coğrafya sadece haritalarda, dergilerde görebildiğimiz alanlardan ibaret değil, her karışında izi bıraktığımız zenginliğin de fakirliğinde apaçık görünebileceği sonsuzluktur. Gözümüzün gördüğünü de gönlümüzün gördüğünü de var kabul edeceğimiz gönül coğrafyasıdır aslı. Kimi zaman Acem diyarlarında masallara konukluk eden kimi zaman Dadaloğlu'nun at sürdüğü topraklarda deyişler dizen, Kafkasya'dan bu yana göç yollarından, Şeyh Şamil'in hürriyeti için cenk ettiği topraklardan, Orta Asya da kurulan obalardan. Kimi zaman da Anadolu'yu Avrupa'ya açan kapıdan, balkanlardan geçer bu gönül.

Fırat'ın, Sakarya'nın debisini de ezbere bileceksin Karadeniz'in fındığını da, Ağrı'nın karını da. Yetmez elbette bu alemin öbür yüzü de olacak. Mustafa Kutlu'nun, İbrahim Tenekeci'nin elinden

DENEME

tutup kısır kalan toprakları göreceksin, sefaletin kol gezdiği yerleri bir bir kazıyacaksın zihnine. Oradan kıtalar atlayıp Afrika'ya geleceksin içme sularındaki kıtlığı, kirliliği inceleyeceksin. Her yıl yüzlerce çocuğun bu sular yüzünden hayatını kaybettiğini kadınların temiz kaynak için her gün kilometrelerce yürüdüğünü...Akdeniz ikliminin kışları ılık geçtiğini bildiğin gibi başka ülkelerde soğuktan donan canlıları da görebilmelisin.

Peki marifet görmekte midir? Elbette hayır marifet senin insan olduğunu bilmektir. Elini uzattığında hangi gönlün coğrafyasına dokunuyorsan orasıdır yerin yurdun. Çıkarsın Gana'da, Nijer'de, Somali'de... Afrika'da su kuyuları açarsın. Bayram gelir sefaletin, açlığın olduğu yerlere kurbanını gönderirsin. Terlediğin zamanlarda titreyen çocuklara kıyafet gönderirsen adın kardeş olur. Bu

yolda paylaştıkça çoğaldığımızı gördük Türkiye, Azerbaycan'a , Afganistan'a asker ve savunma sanayi alanında destek veriyor , şu an ülkemiz 102 ülkeye imamlar göndererek hizmet vermekte. Salgın döneminde 44 ülkenin yardım talebini karşıladık. Daha niceleri güçlendiğimiz göstergesi oldu. Her çiçeği tadacaksın bu diyarlarda Batı'yı görüp bizden değilsin demeyeceksin, Fransa sokaklarında Hugo'nun gördüğü sefaleti sen de görmeye çalışacaksın, Saraybosna'da evlerin önünde, köprüünün üzerinde kare kare pozlardan ziyade duvarlarındaki kanı, üzerindeki şehitleri alacaksın. Soykırımın, sefaletin ne demek olduğunu bu sınırsız coğrafya öğretecek sana. Uçsuz bucaksız Mezopotamya'yı izleyeceksin, elini alına koyup nerde bu medeniyetin beşiği nerden yükseldi insanoğlu deyip dolanacaksın enginlerde. Ekonomik özgürlüğü revaçta olan ülkelerin çizdiği sınırları aşan coğrafyadır bu, ambargoların sömürgelerin ağ öremeyeceği coğrafyadır bu. "Dünya herkesin

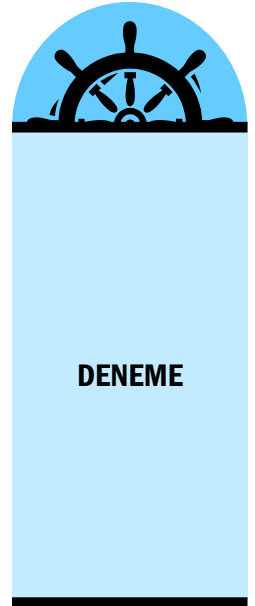
ihtiyacına yetecek kadarını sağlar, fakat herkesin hırsını karşılamaya yetecek olanı değil." der Mahathma Gandhi. Yetim bırakılan çocukların gözyaşını silen, ezilen emekçilerin koluna giren iyiliği emredip kötülüğü men etmeyi esas alan Horasan'dan gönül erlerinin nakış nakış işlediği merhameti ilke edinen dersin talepleridir.

Sora sora Bağdat bulunur, demişler haberin var mı yıllık israf edilen ekmekten, bu israf oranıyla ülkemize neler kazandırabileceğinden ya da bir kardeşinin yüzüne tebessüm olacağından? Nerdeyse hiçbirimizin bunlardan haberi yok. Gezdiklerin gördüklerin dinlediklerin... Nasıl ki gönlünü doyuruyorsa edindiğin bilinçte coğrafyanı doyuracak. Siz deyin hele külfetsiz mümin olur mu? Elbette cefası çekilecek ki sefası güzel olsun. Peygamber efendimiz de bu yolun yolcusudur bakınız cahiliye devrini kapatıp ashabına cenneti sunmak için ne uğraşlar veriyor. Gönlüyle yürüyor gönlüyle konuşuyor bu diyarda. Bizler ondan kalan bu mirası nadide bir çiçek gibi göğsümüzde taşımalıyız. Bir kuyu binlerce umut eder./Bir yol binlerce kavuşmalara gebe dir./Bir okul binlerce ilmin kapısını açar, bir dünyanın yönünü değiştirir./Bir adımla başlar her şey, yola çıktıktan sonra.

Türkiye bu coğrafyanın umut merkezidir. Ahmet Cevdet Paşa "Osmanlı insanlığın son adası." demişti. Yüzyıllardır değişmemiş yardımseverliğimiz. Örneğin Kıbrıs sorunu tesir ettiğinde ülkemiz siyasi anlaşmalara rağmen önceliğin insan olduğunu söyleyerek bu çatışmaya son vermiştir. Osmanlı'da padişahlarımız fethettikleri ülkelerde halkın inanç ve yaşayış tarzına asla müdahale etmemiş bilakis önemini arttırmıştır. Bundandır ki Bizanslı Grandük Notoras, "Başımızda kardinal külahı görmektense, Osmanlı sarığı görmeyi arzu ederiz." sözü kazanmıştır tarihin sayfalarına. Bir örnek daha vermek gerekirse iki

binli yılların başında özerklik isteyen Kosova'ya karşı Sırp ordusu ve milis güçleri Müslüman sivillere karşı etnik kıyım başlatmıştır. Türkiye'nin bu süreçte ayağa kalkması demek bağımsızlık gücünün canlanması demektir. Ülkemiz diplomatik süreçler başlatıp esaret altında olan halkın yanında olduğunun bildirerek umut kapısı açmıştır. Paylaştığımız güç ile bu kıyım son bulmuş bir coğrafyaya daha gönül yolu açmışızdır.

Diyeceğim o ki merhametle, hoşgörüle, şefkatle daha nice incelikle yoğrulmuş bir medeniyetin mirasçıları olabilmektir bize düşen. Çıkalım yola nereye olduğunu bilmeden, nerede bir düşkün görürsek gider otururuz yanına, nerede bir sevinç görürsek bir kahkaha da biz atarız. Bu kuşlar bizim, bu ağaçlar, hava, toprak... Bu coğrafya bizim, bu gönül bizim. Hem ne demiş Türkçenin ölümsüz şairi "Yaratılanı Severim/Yaratandan ötürü."

NEVRA EMİRMUSTAFAOĞLU

Dakik ve Hoş

Kolunda hoş diyebileceğimiz parlak bir saat, duvarda Romen rakamlarıyla yazılmış bir saat -o da zengin işi- mutfakta son model dijital saat, cebinde dede yadigârı -belki satmaya kalksa milyon edecek- köstekli bir saat, çoğunlukla çantasında tuttuğu ama bugün işyerine kadar elinde taşıdığı Saatleri Ayarlama Enstitüsü. Bunları anlatana kadar Romen rakamı 11'den 1'e geldi. Aslında ben çok dakik bir insanımdır. Öyle zaten dakik, saat olarak, dakik. Otobüs durağına varmam için 3 dakika...5... Evden bir buçuk dakika geç çıktım -ne yazık ki- o zaman... Bunu düşünürken bir buçuk dakika daha geçti. Çantası nerede? Ardına bakma koş, saate bakma, her yer çamur üstü battı. Hoş dediği o güzel saat şimdi 3'ü gösteriyordu ve gözleri otobüsün ardından bakakalıyordu. Romen rakamlı saat evde kalmıştı, köstekli saati cebinden çıkaramazdı zengin işiydi.

- Sizinle bunları konuşurken vakit kaybediyorum.
- Neden böyle düşündünüz efendim?
- Vakit geçiyor.

Çok para ödediği bu güzel kıl saatine bakması bile onu mutlu ediyordu. Evet, evet mutlu ediyordu her ne kadar akrep ve yelkovan fütüristler kadar hız tutkunu olsa da. Otobüsü bekleyemezdi daha fazla. Taksi çağırdı. Bindi gideceği adresi söyledi. Taksimde bir şey vardı saate benzer, neydi onun adı? Taksimetre, taksiciler, taksiler hız tutkunu. Bugün ben dakik miyim diye düşündü içinden. Dakikti herhalde, yani saatler yalan söylemez, 3'ün 5'in lafı olmaz. İstanbul trafiği her zamanki gibi bugün de görevinin başındaydı yani dakikti. O dakik olacak diye ben işe geç kalıyorum, dedi içinden. Mesela akrep ve yelkovan da görevini hiç aksatmazdı. Bu durumdan da keyif alırdı. Tek dostu akrep ve yelkovandı zaten. Yağmur başlamıştı tam zamanında. Taksinin penceresine vuruyordu pıt pıt pıt... Bir... iki... üç... Gayet sistemli ve dakikti. Acaba bu yağmur damlaları kara bulutlar da beklerken Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nü mü okuyorlardı? İş yerine gelmesine az kalmıştı. Yol boyu en az sekiz defa şık kol saatine baktı. Gönül isterdi ki köstekli saati çıkarıp baksın aynı dedesi gibi - o zaman çok ihtişamlı olur-

ÖYKÜ

du- ama zengin işi saat çok dikkat çekerdi. Bir an önce iş yerine varması kırmızı ile sarı arasında, iki arada bir derde kalmış kendince içinde bir umut besleyen ve dakik insanların umudu olan yeşil ışığın yanmasına bağlıydı. Ne de güzel renktir yeşil! Evindeki dijital saatin ekranı da yeşil ama biraz soluk - nedendir bilinmez- Bunları düşünürken saat ilerlemişti. Adrese vardı, ücreti ödedi, taksiden indi. Saatleri Ayarlama Enstitüsü yağmurda ıslanmasın diye paltosunun altına aldı. İş yerinin -küçük saatçi dükkanının- önüne geldi . Tabelaya baktı, şöyle yazıyordu: "Hayri Antika Saat". Hayri çok sevdiği dedesinin adıydı yanda ayrıca saat tamiri de yapılıyordu. Ama o sadece antika saatleri seviyordu. İşinin başına oturdu. Üç gündür tamiri bitmek bilmeyen bir saati tamir etmeye devam etti. Bir saat uğraştı, artık yarısını tamir etmişti saatin. Çok yorgundu, kitap okumaya karar verdi kendisi yorulmuştu da göz kapakları saate bakmaktan yorulmadı mı sanki. Aa, Hayri Bey! Hayri İrdal! Sizin ne işiniz var benim sadece dükkânımda?

-Olur mu efendim, asıl sizin ne işiniz var bizim enstitümüzde?

-Kusura bakmayın efendim fark edemedim

-Tabii fark edemezsin çünkü sen sadece dakik olmaya çalışan bir saatçisin.

Ama deden böyle miydi o dakik olmaya çalışmazdı o zaten dakikti, bana kalırsa senin Şeyh Zamani Hazretleri'ni görmem lazımdır.

- Onur duyarım efendim.

“Saat akşamın 7'si olmuş, yine azıcık başımı masaya koyarak zaman kavramı katliamı yaptım.” dedi artık dükkanı kapatabilirdi yarın da böyle bir gün olacaktı, bugünden farkı umut veren yeşil ışıklara bakmak ve Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nü okumak yoktu, bugünle aynı olarak ise yine dakik olmak vardı.

ÖYKÜ

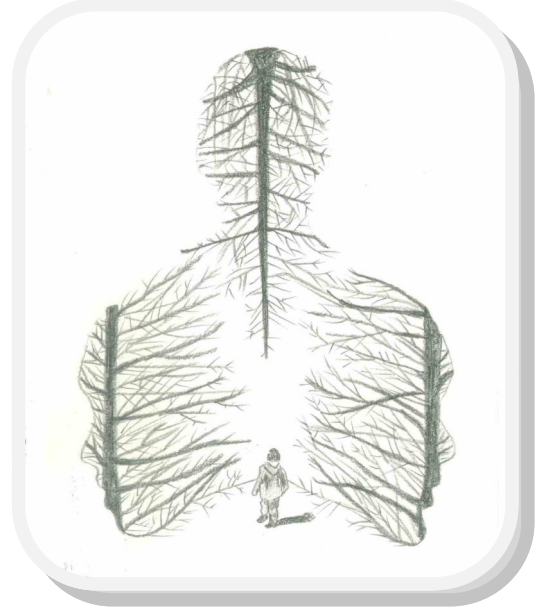
TAHA ÇAPKAN

SEVGİNUR KIRMIZIOĞLU**Nar ve Sebukadnezar**

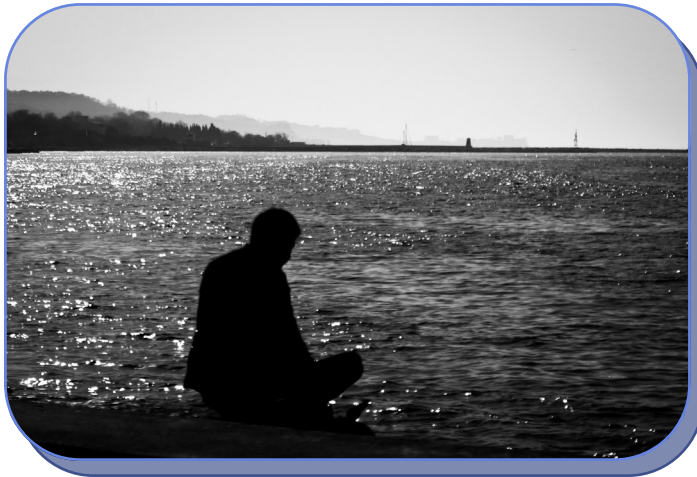
Dimağında çakılmış çivilerde bir haksızlığa uğramışlık
Moğol kabilesinden kaçırdığım gün tüm bahtsızlığını
Beni de karşıladı tersine eğerlenmiş yılkı atı
Koşturmalarda doğan aşksa
Tanrının adını çalan dağları kim yarattı?
Her naldan kopan çivi
Nasıl fırlamış ve girmişse bu aşka
Ve nal şakırtıları arasına
Sokulup yer bulmuş sesin
içinden
Bir tel aldım
Ebced ve cifirde böyle nam saldım
Sığılaşan konuşmalarımızda
Ve baharat kokulu yollarda iz buldum
Dimağına çakılmış çivilerde bir haksızlığa uğramışlık
Derinleşmeye adanmışlık
Tek başınlığıyla vurulmuş
Her saplanışta ve saptayıştta
Ağıtçı tutmuşum günahlarınla
Ödünçlük doğumlarla, yahut her geyik ölümünde
Senden buruk kan akmasın diye
Ki Kızıl'ın öcü ilkin bende
Esmer ağzından akan her damla
Leyla'na çare midir yoksa
Yahut giderken, dağda

Şirin'i öldürmek midir?
 Lazarus'un dirilmesi hayal midir?
 Kesifleşmiş gülüşü ummaktır mucize
 Ve yaşam ve ölüm
 Hep birlikte
 Dimağın denir ve hep adın geçer
 Fakat söylemez seni besleyen hissiyat
 Besa zehrine bulanmış hançer
 Yasalar ve yasaklar
 Çıkartarak
 Göğsümün kafesine bir nokta
 Bir hat bırakarak
 Son ölüme ve baykuş ötüşüne atfen
 1000.gece gündüze kavuşur
 Gün olur gündüz olur son gecesi Şehrazat'ın
 Dimağında haksızlığa uğramışlık
 Neden gizler içi bir bataklığa saplantı
 Ve şifasız bağı
 Son mısraya gem vuran yılık atı

ÜMRAN OLÇAR

TAHA ÇAPKAN

ŞENOL DANIŞMAN

İstiklal Marşı'nda Kullanılan Dini Referansların Metinlerarasılık Bağlamında İncelenmesi

Giriş

Lise yıllarında şiirle meşgul olmaya başlayan Mehmet Akif, Baytar Mektebi'nin son senelerinde bu kabiliyetini ilerletir. Türkçeye ve aruz veznine hâkim olan şair, önceleri Ziya Paşa, Muallim Naci ve Namık Kemal gibi eski üstatlar tarzında şiirler nazmederken daha sonra kendi üslûbunu bularak onların tesirinden uzaklaşır.1908'de "Sırâtmüstakim" dergisinde şiirlerini yayınlan Mehmet Akif, kendisinin de başyazarlığını yaptığı bu dergide son derece akıcı, sade, halkın hayatını anlatan ve duygularını dile getiren, milli şiirler kaleme alır. Sanatçı daha sonra "Sebilürreşad" adını alan dergide yayınlanan bu şiirleri "Safahat" genel başlığı altında küçük kitaplar halinde neşretmeye başlar. 1911–1924 yılları arasında "Safahat" ın ilk altı kitabı çıkar, yedincisi ise 1933'te Kahire'de yayınlanır.

Bu incelemede önce-

MAKALE

likle metinler arası ilişkiler bağlamında *İstiklâl Marşı* okumaları yapılacak ardından dinî referanslar öncülüğünde oluşan arka plan çözümlenmeye çalışılacak ve son olarak da Mehmet Akif'in hangi kaynaklardan beslendiği, etkilendiği ya da tepki duyduğu tespit edilmeye çalışılacaktır.

1. *İstiklal Marşı'nı* Metinler arasılık Bağlamında Okumak

“Metinler arası bakış, gelenekselleşen ve klasikleşen kültürel unsurları yeniden üretir. Olduğu gibi yinelemez, dönüştürmek için âdeta yeniden yaratır.”(Aktulum, 2013:15) Bu dönüştürme süreci, yeni metni hem eskiye bağlı kılar hem de kendinden sonra yazılacak metinler için bir zemin metin olma vasfını üstlenir. Böylece metinler zaman içinde birbirinden etkilenip dönüşerek hayatiyetini sürdürür. Her söylem, başka söylemlerin, söylemler arasılığın içinden geçerek kendi yolunu bulur. (Charaudeau- Maingueneau, 2002:324)

Alıntı, gönderme (atıf), anıştırma, öykünme (pastiş), montaj ve kolaj gibi farklı usullerin toplamından oluşan metinler arasılık, yazınsal türler arasında bir akraba ilişkisine yol açmıştır. Kaynağını Mikhail Bakhtin'in “söyleşimcilik” (dialogism) kuramından alan bu kavram, onun, “Saf metin yoktur.” Söylemiyle de yakından ilişkilidir. (Alpaslan, 2006:128)

1.1. *İstiklal Marşı'ndaki* Dini Referansların Metinler Arasılık Bağlamında İncelenmesi

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;

İstiklâl Marşı “Korkma!” diye başlaması okuyucu için tuhaf karşılanabilir. Bu söz hem milli mücadelenin özünü hem de İslam kültüründe bir olaya metinler arası ilişkileri de katarak bir gönderme-

de bulunur. “Korkma” diye başlayan ilk mısra, Hz. Muhammed'in Hz. Ebubekir'le birlikte 622 yılında Mekke'den Medine'ye hicret ederken aralarında geçen bir konuşmaya telmihte bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında şair, önce metinler arasılığın anıştırma tekniği ile bir olaya göndermede bulunur. Daha sonra da Kur'an'da geçen bir ayete göndermede bulunan şair, bu iki olayı da metinler arasılık bağlamında referans alır.

Öncelikle birinci telmihte şair, Hz. Muhammed ve Hz. Ebubekir arasında geçen bir olaya göndermede bulunur. “Mekkeli kâfir Kureyşlilerin baskısından bunalan Hz. Muhammed, Hz. Ebubekir ile birlikte Mekke'den Medine'ye hicret etmeye karar verirler ve gizlice çıkıp yolda Sevr Mağarası'nda konaklarlar. Bu arada Müşrikler onların peşine düşmüşlerdir. Kâfirler, Hz. Muhammed'i veya Hz. Ebubekir'i bulup getirene veya öldürene 100 deve verme vaadinde bulunurlar. Bunu duyan bir kısım Mekkeli müşrikler, hemen yola koyulup Sevr Mağarası'nın önüne kadar gelirler. İçerden Hz. Muhammed'le Hz. Ebubekir onların geldiğini görürler. Fakat müşrikler onları görmezler. Bu durumda Hz. Ebubekir çok korkar, telaşlanır ve üzülür. Hz. Muhammed onu yatıştırmak üzere: “Korkma! Üzülme. Allah bizimle beraberdir.” diye teselli verir.”(Hamidullah,1980:172/176)

Bu hadiseye Kur'an-ı Kerim'de şöyle değinilir: “Eğer siz ona (Peygamber'e) yardım etmezseniz, (biliyorsunuz ki) inkâr edenler onu iki kişiden biri olarak (Mekke'den) çıkardıkları zaman, ona bizzat Allah yardım etmişti. Hani onlar mağarada bulunuyorlardı. Hani o arkadaşına, “Üzülme, çünkü Allah bizimle beraber” diyordu. Allah da onun üzerine güven duygusu ve huzur indirmiş, sizin kendilerini görmediğiniz birtakım ordularla onu desteklemiş, böylece inkâr edenlerin sözünü alçaltmıştı. Allah'ın sözü ise en yücedir. Allah, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.” (Tevbe Suresi,38-40)

Mehmet Âkif de bu hadiseye telmihte bulunarak Türk'ün yok olması demek olan Sevr Anlaşması'yla kısıktırak kuşatıldığı sırada Hz. Muhammed'in Hz. Ebubekir'e söylediği gibi Âkif de: "Ey Türk milleti korkma! Allah bizimle beraberdir" mealinde teselli verir, bu şekilde Türk milletinin imanını güçlendirmeye çalışır. Dini referanslardan da yararlanan şair, günümüzdeki olaylar ile Hz. Muhammed dönemindeki olayları karşılaştırarak "Korkma" diye başlayan bu şiirin Türk milleti üzerindeki tesirini artırır.

Hicret sırasında Hz. Ebubekir korkar ama Hz. Muhammed peygamber olarak ona "korkma" diye seslenir. Millî Mücadele sürecinde Hz. Ebubekir'in karşılığı da Türk milleti olur. Şair, Türk milletinin de düşmanlardan korktuğunu düşünür ve kendisini bir peygamber varisi olarak gören Mehmet Âkif, "korkma!" diyerek bu sıkıntılı günlerde Türk milletine umut aşılar.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!

Kahraman ırkıma bir gül, ne bu şiddet, bu celâl?

"Hilâl" simgesi, teşhis sanatından da yararlanılarak millî bağımsızlığı temsil eder. Hilâl, yeni ay demektir ve yeni doğmuş, ince çatılmış kaşa benzer. Millî Mücadele bir yönüyle hilâl-salib (haç) yani Müslümanlık-Hristiyanlık savaşıdır. Dolayısıyla "hilâl" sözcüğüne metinler arasılık bağlamında bakıldığında "anırtırma" tekniği ile aynı zamanda bu sözcük tüm İslam dünyasını, İslamı temsil eden bir simgedir. Ayrıca şair "Hilal" kelimesini oluşturan harflerle "Allah" kelimesinin de aynı yazıldığına da düşünmüş olabilir. Dini referanslardan yararlanan sanatçı hem kelimenin yazılışı hem de kelimenin ihtiva ettiği anlam açısından okuyucuya dini göndermelerde bulunur.

"Kahraman ırkıma bir gül, ne bu şiddet, bu celâl?"

Metinler arasılık bağlamında "Celâl" kelimesine bakıldığında şair hem doğrudan bir göndermede bulunur hem de okuyucunun zihninde bu kelime ile ilgili anırtırmalar yapar. Şair bu kelimenin okuyucu zihninde canlandıracağı anlamı bilerek sözcüğü çok boyutlu kullanır. "Celâl" kelimesi, Allah'ın sonsuz güzelliğinin tecellilerinden, yansımalarından biridir. Al-

lah'ın en genel manada iki güzel sıfatı vardır: Cemal ve Celal. Allah'ın güzelliği lütufla, merhametle, yardımla, cennetle tecelli ederse buna "cemal"; kahırla, cezalandırmakla, cehennemle tecelli ederse buna da "celal" denir. Allah'ın "Celîl" ismi, "celal sahibi" anlamına gelir. Âkif, bu manadan hareketle "celal" sıfatını kullanır. Okuyucunun bu kelimeyi böyle yorumlayacağını bilerek dini referanslardan yararlanır. Bu durumda şiirin bir açıklaması da şöyle olur: Bayrağın şiddetle, celalli bir şekilde bakmasını ondaki ulu ata ruhunun millete ülkeyi düşmana niye teslim ettiniz, bayrağı niye yere düşürdünüz, diye kızması olarak yorumlanabilir.

"Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl"

Şairin burada "sana" hitabındaki "sen" ile "hilal" sözcüğünü kastetmektedir. Hilal ise millî değer bağlamında Türk milletinin bağımsızlığını, hürriyetini, siyasî bağımsızlığını temsil eder. Metinler arasılık bağlamında şiire bakıldığında şair, dinî değerlerden yararlanarak "hilal" sözcüğü ile İslam dünyasını, İslami değerleri simgelemek ister. Ayrıca Batılıların zihninde "hilal" kelimesi bütün bir İslam dünyasını ve İslamî değerleri ifade eder. Şair bu kelimenin zihninde canlandığı anlam katmanlarını anırtırma yolu ile okuyucuya aktarır. Dolayısıyla millî ve dinî değerleri korumanın ve bunlar için gerektiğinde şehit olmanın Türk milletinin temel vasıfları arasında yer aldığını inana Akif, dini referanslardan yararlanarak bunu anlatmak ister.

"Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!"

Bu mısradaki şair, Türk milletinin en temel hakkının bağımsızlık olduğunu söylemek ister. Ayrıca

MAKALE

Allah'a tapan, haktan ve doğruluktan ayrılmayan Türk milletinin tam bağımsız bir millet olarak yaşamasının onun en temel haklarından birisi olduğu vurgular. "Tıpmak" ve "Hakk" kelimelerini de dini referans olarak kullanan şair, metinler arasılık bağlamında "Hakk" sözcüğü yaratıcının isimlerinden biridir. Şair bu sözcüğün ihtiva ettiği anlamı da düşünerek "Allah" a inana bir topluluktan bahseder. Ayrıca "tıpmak" kelimesi İslam dininde bir inanç meselesidir. Bu durumda şair Allah'a inanan bir topluluğun bağımsızlık istediğini söyler. Şaire göre bu topluluk, bağımsızlık aşkı ile yanan Türk milletidir.

"Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;

Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.

"Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var." Bu dizede Mehmet Âkif, "İman" sözcüğüyle Müslüman Türk milletine, Doğuya, İslam medeniyetine hem doğrudan hem de dolaylı olarak göndermede bulunur. Ayrıca "göğüs" kelimesi Arapçada kalbin içinde bulunan "gönül" anlamında da kullanılır. Bu açıdan bakıldığında şair, gönül ile iman kelimeleri arasında da bir bağ kurar. "Gönül" kelimesi de İslam dininde önemli bir yere sahip olana kelimelerden biridir..

Doğacaktır sana va'd ettiği günler Hakk'ın.

Kim bilir belki yarın, belki yarından da yakın."

"Doğacaktır sana vaat ettiği günler Hakk'ın" bu mısradaki Allah'tan hiçbir zaman ümit kesmeme inancı dille getirilir. Şair,

metinler arasılık bağlamında “Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyiniz. Çünkü kâfirler topluluğundan başkası Allah’ın rahmetinden umut kesmez.” (Yusuf/87) ayetine göndermede bulunur. Okuyucuya bu dizeler ile ayetin anlamı sezdirilmeye çalışılır. Ayrıca bu dize okuyucunun zihninde Müslüman kişiyi, en olumsuz ve kötü şartlarda bile Allah’tan ümidini kesmeyen biri olarak tanımlar. Allah’ın her şeye kadir olduğu ve Allah isterse en kötü şartları bile tersine çevirebilir, inancı okuyucuya verilmeye çalışılır. Türk milletinin yılmadan, ümidi kesmeden mücadeleye devam etmesi gerektiğini söyler. Bu mısradan dolaylı da olarak da başka bir ifadeyle “Müminlerden özür olmaksızın oturanlar ile Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad edenler eşit değildir. Allah mallarıyla ve canlarıyla cihad edenleri oturanlara göre derece olarak üstün kılmıştır. Tümüne güzelliği (cenneti) vaat etmiştir.” (Nisa/95) ayetinin içeriğini anımsatır. Dolayısıyla burada Allah’ın Türk milletine vaat ettiği şey, hem dünyada tam bağımsız ve bağılantısız hür bir vatan ve devlet hem de cennettir.

Sen şehîd oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:

Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Şair, bu dörtlükte şehitlik kavramının önemine kuvvetli bir vurgu yapar. Yine dini referanslara göndermede bulunur. Şehadet, kişinin kutsalları adına yapılabilecek en büyük fedakârlığı gözünü kırpmadan tam bir feragat ve fedakârlık içinde ortaya koyması yiğitliğinin son aşamasıdır. O hâlde İslam adına ve İslam’ı yaşama ve yaşatma azim ve kararlılığında olan millet ve topluluk adına, Müslümanların; mallarını, canlarını, ırzlarını, vatanlarını, devletlerini, bayraklarını yani bayrağın temsilciliğinde tam bağımsız kendi idarî tasarruflarını koruma adına ortaya konan fedakârlığın son aşamasıdır, hayattan vazgeçmektir, can vermektir ve işte şehitlikte tam budur. Bu bağlamda İslam inancında ve tarihsel İslamî toplumsal değerler hiyerarşisinde şehadet büyük bir öneme sahiptir. Kutsal kitabımız Kur’an-ı Kerim, şehadetin ne olduğunu hem tanım hem de değerler düzeyinde net olarak ortaya koyar:

“Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanmayın. Bilakis onlar diridirler, Allah’ın lütuf ve kereminden kendilerine verdikleri ile sevinçli bir halde, Rableri katında rızıklandırılırlar. Arkalarından gelecek ve henüz kendilerine katılmamış olan

MAKALE

şehit kardeşlerine de hiçbir keder ve korku bulunmadığı müjdesinin sevincini duymaktadırlar. Onlar Allah’tan gelen nimet ve keremin Allah’ın müminlerin ecrini zayı etmeyeceği müjdesinin sevinci içindedirler.” (Al-i İmran Sûresi, 169-171).

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?

Şühedâ fışkıracak, toprağı sıksan, şühedâ!

Câmı, cânânı, bütün varımı alsın da Hüda,

Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Bu dizelerde şair, “Cennet” imgesi üzerinde durarak İslami inançlara göndermede bulunur. Yine Mehmet Akif, anıştırma tekniğini ile bu dörtlükte geçen “cennet, şüheda, Hüda” kavramları ile yaratıcının şehitler için bir cennet vaat ettiği ayetlere gönderme yapar. Bir önceki dörtlüğü pekiştiren, destekleyen, kuvvetlendiren bir bölümdür. Her tarafı şehitlerle dolu olan bu cennet vatan için hiçbir fedakârlıktan kaçılmayacağını ifade eder.

Rûhumun senden ilâhî şudur ancak emeli,

Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli,

Bu ezanlar ki şehâdetleri dinin temeli

Ebedî, yurdumun üstünde benim inlemeli.

Bu dizelerde İslamî değer ve simgelerin yabancılar tarafından aşağılanmaması ve yok edilmemesi talebi vardır. Şair bu durumu bir dua ve temenni şeklinde sunmaya çalışır. Şiirde “ilahi, mabed, ezan, şehadet” kelimelerini kullanan Akif, doğrudan İslamiyet’e ait unsurlara gönderme yapar. Bu şekilde dini referanslardan yararlanan şair, Türk’ün haklı mücadelesine bir arka fon oluşturmaya çalışır. Millî mücadele bir anlamda Müslümanlık-Hristiyanlık savaşı hâlinde cereyan etmiştir. Batılı işgal güçleri, haçlı saldırısı ruhuyla hareket etmişler, Türkiye’deki İslamî değer ve simgeleri kimi zaman aşağılamışlar, hakaret etmişler, çiğnemişler, ayaklar altına almışlar; kimi zaman yok etmişlerdir..

“Bu ezanlar ki şehâdetleri dinin temeli”

Mehmet Akif, bu dizede yine dini referanslardan yararlanarak “ezan” sözcüğü üzerinden bir anlam aktarması içerisine girer. Müslümanları ibadete, namaza çağırarak veya namaz vaktini bildirmek için müezzin tarafından cami ve minarede günde beş kez okunan tekbir, şehadet şeklinde söylenen ezan, dinin temelini oluşturan bir simgedir. Bir anlamda İslam’ı temsil eden bir unsurdur. Ayrıca ezan, İslam medeniyetinin hâkim oluşunun bir belirtisi ve alametidir. Şair burada “şehadet” kelimesi ile de ezanın içinde geçen “Eşhedü en lâ ilâhe illallah, Eşhedü Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah” sözlerine de gizli bir anıştırma ile göndermede bulunur. Vatan eğer işgalcilerden kurtarılmazsa ezan sesleri susacak, çan sesleri hâkim olacaktır. Yani İslam ortadan kalkacak onun yerine Hristiyanlık hâkim olacaktır. Millî Mücadele, bir yönüyle Hristiyanlığa karşı İslam’ı koruma savaşı gibi düşünülebilir. Akif, hilal-haç savaşına gizli anıştırma yaparak okuyucunun zihninde milli mücadelenin dini yönüne gönderme yapar.

O zaman vecd ile bin secde eder varsa taşım.

*Her cerîhamdan ilâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fıskırır rûh-ı mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım!*

Şair yukarıdaki mısralarda, “vecd, secde, ilahi” gibi sözcükleri dini referans olarak alıp vatanın bağımsızlığı karşısında şükür duygusunu zafer ve bağımsızlık sevincini anlatmak ister. Metinler arasılık bağlamında mısralara bakıldığında, okuyucunun zihninde İslam’a ait birçok unsur verilerek bir fotoğraf çizilmek istenir. İslam’da çok istenilen bir şey elde edilince teşekkür etmek anlamında Allah’a şükür secdesi yapılır. Burada “şükür secdesi” ne dolaylı olarak göndermede bulunur. Şair, burada en büyük isteğinin vatanın kurtulması olduğunu, bu gerçekleşirse kendisi de hayatta ise bizzat kendisi; kendisi hayatta değilse onun yerine mezar taşının Allah’a coşkun bir şekilde binlerce şükür secdesi yapacağını belirtir.

*Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır; Hakk'a tapan milletimin istiklâl!*

Şair şiirin son satırlarında “hilal, helal, Hakk, tapmak” sözcükleri ile İslami söyleme ait unsurları kullanarak okuyucuyu mutlu bir sona hazırlamaktadır. Kelimeler arası yaptığı doğrudan ya da dolaylı göndermeler ile Müslüman Türklerin dini yaşantısına da dikkat çekmektedir. Dini referansları etkili bir şekilde kullanan şair, Türk milletinin zihninde Milli Mücadelenin nasıl şekilleneceğini de göstermektedir. Diğer mısralardaki inanç unsurlarını da tekrar ederek Türk milletine umut aşılacaktır. Ayrıca Türk milletini inanç noktasında belli bir konuma getirerek metinler arasılık ile Türk tarihine de göndermelerde bulunur.

Sonuç

Türk şiirinde önemli bir yere sahip olan Mehmet Akif, dini referansları etkili bir şekilde kullanarak kaleme aldığı *İstiklal Marşı* adlı şiirinde, doğrudan ya da dolaylı olarak birçok dini unsuru kullanır. Metinler arasılık bağlamında şiire bakıldığında hem yazar hem de okuyucu metin içinde, pek çok yerde İslami unsurlar ile karşılaşır. Metinler arasılık, bu şiirin mısralarında; anıştırma, doğrudan gönderme şeklinde karşımıza çıkar.

Yeni doğan Türkiye Cumhuriyeti’nin geçirdiği sosyolojik, psikolojik çalkantılı yaşantısını dini referanslar eşliğinde açıklamaya çalışan şair, bu şekilde sözünü hem etkili hem de daha güçlü hale getirir. *İstiklal Marşı* gerek nazım tekniği gerekse muhteva bakımından Türk edebiyatının en önemli şiirlerinden biridir. *İstiklal Marşı* hem milli mücadeleyi anlatan önemli bir şiir olması hem de arka fonunda dini referansların sıkça kullanılması şiirin anlam boyutunu artırır. Dini referans olarak da Kur’an-ı Kerim, hadis, siyer ve bazı İslami sembelleri kullanan şair, şiiri bu şekilde daha güçlü hale getirir. Bu dini referanslar ışığında şiire bakıldığında *İstiklal Marşı*’nın çok katmanlı bir metin olduğu anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak *İstiklal Marşı* milli mücadeleyi anlatan bir şiir olmanın yanı sıra içinde barındırdığı anlam katmanları açısından da önemli bir yere sahiptir. Zira dini referanslar eşliğinde bu şiire bakıldığında hem yazar hem de okuyucu zihninde çoklu okumalar yapılabilir. Ayrıca metinler arasılık kavramı ile şiiri açıkladığımızda şiirin etkileycilik gücünün arttığını ve anlam katmalarının içinde şiirin daha bütüncül bir yapıya büründüğü görülebilir.

KAYNAKÇA

Aktulum, Kubilay. (1999). Metinler arası İlişkiler, Öteki Yayınevi, Ankara.

Aktulum, Kubilay.(2013).Folklor ve Metinler arasılık, Çizgi Kitabevi, Konya.

Alpaslan, G. Gonca Gökalp. (2006) “Metinler arası İlişkiler Bağlamında Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirine Genel Bir Bakış”, I. Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.

Charaudeau, Patrick - Maingueneau Dominique.(2002). Dictionnaire d’Analyse du Discours, Paris.

Coşkun, Betül, “Asaf Hâlet Çelebi’nin Şiirlerinde Metinler arasılık Bağlamında Türk İslam Tarihi ve Kültürüne Göndermeler”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 2013/2, Sayı: 18, s. 96.

Düzdağ, Ertuğrul, Okay, M. Orhan. (2003) “Mehmet Akif Ersoy”, T.D.V. İslam Ansiklopesi, c. 28, İstanbul.

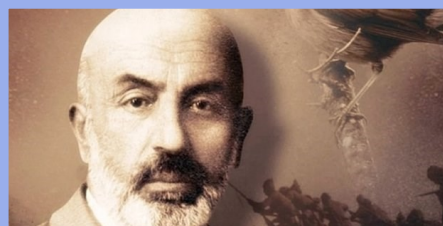
Hamidullah, M.(1980). İslam Peygamberi, çev. Salih Tuğ, cilt I,s.172-176, İstanbul.

Jauf, Hans Robert .(1970). Literaturgeschichte als Provokation, Frankfurt: Suhrkamp Verlag.

Kur’ân-ı Kerîm Meâli, çev. Halil Altıntaş – Muzaffer Şahin (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, (2009).

MAKALE

YALÇIN ULUPINAR

Kara Defter

Bir deftere ne sığar. Neyi hayal edersen o sığar. Benim kara kaplı defterim de öyleydi: Sabah uyanır uyanmaz yazılan unutulmaya başlamış rüyalar, bir hikayenin çağrıştırdığı sonsuz ihtimaller, en sevdiğim film sahneleri betimlemeleri, birinden duyulup sonu beğenilmeyip değiştirilmiş hikayeler, kitap kitap gezen kurmaca kahramanlar; hikaye taslakları, kurmacalar, uydurmacalar...

Defterim benim parçamdı, hemen yanına iliştirilmiş küçücük bir kurşun kalem her an kullanılmaya hazır bir silah gibiydi. Gittiğim bütün yerlere o da gider, çantamın içinde, bütün güvenliklerden geçer, benimle bütün filmleri izler, okuduğum kitapların yanında durur, otobüslere biner, her an beni beklerdi.

Günün kovalamaca gibi sürüp gittiği bir otobüs durağında benimle bekliyordu defterim, otobüsün gelmesi yirmi dakikayı bulmuştu. Biraz önce başlayan yağmurla durak kalabalıklaşmış, gelen otobüsle insanlar kibarlıklarını da bozmamaya çalışarak oturacak yer kapma telaşına girmişti. Oturacak

ÖYKÜ

yer bulduğum için şanslıydım. Biraz etrafı izledim dalgınlıkla, otobüsün düzene girişini seyrettim. Elimdeki kitabı yavaşça açıp kaldığım yerden devam etmeyi düşünüyordum. Gözüm bir yolcunun elindeki kitaba takıldı: Kara Kitap. Sonra kafamda oluşan çağrışımlarla elim istemsizce kara kaplı defterime gitti. Defteri açıp aklıma gelenleri yazdım. Defteri de çantama koymadan elimde tuttum, sonra kitabıma dalıp okumaya başladım. İnceceğim durağa yaklaşıncaya eşyalarımı alıp açılan kapıdan indim hızla, otobüs uzaklaştığında neden sonra defterin yanımda olmadığını fark ettim.

O an bir uçurumdan sonsuz bir düşüş yaşıyor gibiydim; elimde şemsiyem, kitabım, montum, çantam vardı ama defterim yoktu. Hemen bir sonraki otobüse binip son durağa kadar gittim. Son durakta derdimi anlatıp aracın içine baktım ama defter yoktu. Hayalleri çalınmış, en sevdiği kayıplara karışmış bir adam gibiydim, otobüste yanımdakine de hiç dikkat etmemiştim. Defterim biricikti, içindekilerin hiçbir yerde benzeri ya da yedeği yoktu. Ne yapacağımı bilemeden son duraktan eve kadar yürüdüm, yolda bir sürü senaryo düşündüm; defteri alan kişi-

nin hangi durakta inebileceğini, defterle ne yapacağımı... Defterin üzerinde bana ait olduğunu gösterir hiçbir işaret veya isim yoktu. O gece rüyamda hep deftere kavuştum bir sürü hayal kırıklığı ile uyandım.

Defterden vazgeçmeye niyetim yoktu. Aynı notları yeniden yazmaya kalksam asla aynı şeyler olmayacağını biliyordum. İnsan kendi yazdığının bile aynısını tekrar yazamazdı. İlk önce aynı saatte, aynı otobüse binip gözlem yaptım; binenlerde ve inenlerde tanıyabileceğim bir yüz aradım. Ama başka bir yerde, başka insanlarmış gibi geliyordu her yüz. Sonra el ilanları hazırlayıp indiğim duraktan son durağa kadar otobüs duraklarına yapıştırdım. Kayıp Kara Defter başlıklı ilan oldukça ilginçti. Durakta ya da elektrik duraklarının yanındaki kayıp köpek, kayıp yaşlı ilanlarının yanında oldukça dikkat çekiciydi. İlk haftalar kayıtlı olmayan telefon numaralarını heyecanla açtım ama zamanla direklerdeki ve duraklardaki ilanlar gibi o heyecanım da eskidi. Arada son duraktaki otobüs hareket noktasına gidiyor defteri soruyordum. Beni belediyenin kayıp eşya bürosuna yönlendirdiler. Orada aradığımı bulamadım ama yeni aldığım defterimde bir sürü notla geri döndüm. Kayıp eşya bürosundaki görevli bana bitpazarına gitmemi tavsiye etti. Otobüslerde bulunan nesnelere bazen bitpazarına satıldığını ya da değersiz görülüp çöpe atıldığını oradan da bitpazarına düştüğünü söyle-

di.

Bitpazarı gerçekten çok renkliydi, bir yandan tezgahları geziyor, defteri tarif edip soruyordum ama herhangi bir ize rastlamadım. Oradan da yeni defterime notlarla ayrıldım. Ayrılırken birkaç sahaf keşfettim. Kayıp bir defteri sahafta aramak gerçeküstü bir fikirdi bir dahakine gelme fikri ile bitpazarından ayrıldım.

Geçen zamanda bir yandan yeni defterimi yeni fikirler, hayaller ile süslüyor bir yandan defteri arıyordum. Şehir çöplüğündeki kâğıt toplayıcılarını bulup onlara bir defter bulup bulmadıklarını sordum. Aynı gün, aynı yerde, aynı saatte, otobüse binip insanların tuhaf bakışları ve soruları altında otobüste el ilan dağıttım. Hatta bir arkadaşımın tavsiyesi ile sosyal medyaya konum merkezli ilan verdim. Defter kırklara karışmıştı sanki.

Yine yeni hayaller, fikirler peşindeyken biraz da defterden ümidimi kesmeye başladığım bir zamanda yine bitpazarına yolum düştü. Belki de aramak bulmaktan daha eğlenceli geliyor bana diye düşünüyordum.

Bitpazarındaki ilk girdiğim sahaftan birkaç satır notla ve kapağı kopmuş bir kitapla çıktım. Yeni girdiğim sahafta manzara aynıydı üst üste yığılmış kitaplar, dergiler. Farklı olarak, eski plakçalarlar, hediyelik eşyalar, tablolar filan da vardı. Birkaç raf karıştırıp, raflardan aldığım kitapları okumak için tabureye oturduğumda yerde yontulmamış ama kısa bir kalem gördüm, bu meşhur bir zincir marketin kalemiydi ve benim defterimdeki de bundandı eğilip rafın altından kalemi aldım. Kalem müşterilerin

giderken yanlarında götürmemeleri için özellikle kısa üretiliyordu. Marketteki alışverişlerinizde not tutmak için kullanıyordunuz. Çıkarırken de bırakıyordunuz. Bu bitmek üzere olan kurşun kalemle yazmak hoşuma gittiği için defterdeki notları hep bu kalemle alırdım. Kalemi görmek ben heyecanlandırmıştı. Kalemi alıp sahafı yaklaştım “Bu kalem rafın altından çıktı nereden geldiğini biliyor musunuz” dedim. “Elbette” dedi sahaf. İşte şu kitapların kaynağı defterin içinden çıktı. Şaşırılmış ve anlamaya çalışarak kitaplara baktım. Üst üste yığılı aynı kitaptan vardı. Kitabın adı “Kara Defter”di. Şaşkınlığımı anlayan sahaf elimi kitaplara uzanırken anlatmaya başladı. “Bir yıldır kitap basımı da yapıyoruz sahafın adıyla: “Galip Sahaf” İşte amatör yazarların kitaplarını baskı, mizanpaj, satış filan... Masrafları yazarlar kendileri ödüyor biz de dükkanımızda ve internet sitemizde satıyoruz. Bu kitabı - yazılanlar aslında bir defterdeydi- bir adam getirdi. Parasını peşin verdi. Hemen yayınlanmasını istedi. Kitaba isim olarak “Kara Defter” yazar olarak da Celal Salik yazılmasını istedi. Defterde yazılanları alakasız gibi gördüm önce ama sonra dikkatli ve bütün olarak bakınca güzel buldum. Bu kalem, adam defteri bı-

raktıktan sonra defterden düştü ayakaltına gitti. Bakmamıştım bir daha.

Hemen kitabı elime aldım. Sayfaları çevirip okumaya başladım. Aman Allah'ım bu benim kara defterimdekilerdi, hem de tamamen. Sahafa bunların hepsinin benim yazdıklarım olduğunu anlatsam da pek anlamamış gibiydi. Bütün hikâyeyi baştan anlattım. Adam kitap basıldıktan sonra tek bir kitap ve defteri almış ve bir daha gelmemişti. Hemen boş bir kâğıt alıp elimdeki zincir market kalemi ile bir şeyler karaladım. “Bu yazı ile aynıdır.” dedim “Evet ,benziyor” dedi sahaf, o da şaşkıncı. Defteri bulamamış ama kitabı dolayısıyla yazdıklarımı bulmuştum. Kafamda “Yine de bulmuş olur muyum, bu kitabın sahibi kim? gibi sorularım vardı, sahaftan aldığım iki koli kitapla eve dönerken. Adam bir daha kitapları almaya asla gelmedi. O günden sonra çıkardığım bütün kitaplara Celal Salik adını yazdırdım.

TAHA ÇAPKAN

ELA NUR TABAKLI***Her Geliş İhtimalinde Tekrarlanan Medcezire Feryat**

Bencilsin

En yüreğinden

Dinelme daha da

Şayet gözlerim inanmıyor

Bu sahici görünen, göveren haline

Bak küheylan kendi ayak sesinden korkuyor

Neftiye çalan gözlerinden içmiyor bülbüller gayrı

Beslediğimiz ahu avunup avunup bana sığınmıyor şimdi

Ey güzel, revnak-ı bahar kışa sürgün edildi yokluğundan temelli

Bir çocuk gönlümde ansızın kaçıyor padişahın azabından yeni

Buğulandı bebekleri gözlerinin, ağlamaya yeltendi besbelli

Yahu çocuk demedim mi irak ol sen yabancı canlara

Laftan anlamaz çocuk ne bilsin seni senden ayrı

Lafi guzaf bütün bunlar vallahi gerçek olamaz

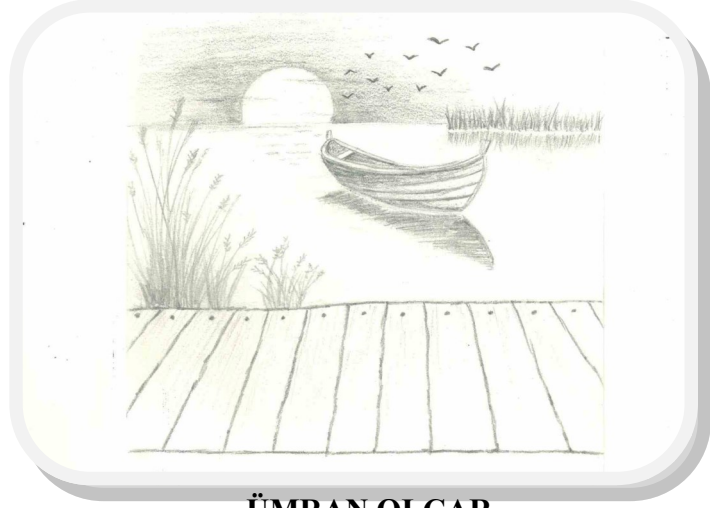
Sen zaten yaşanmamış bir yarınsın ya bana

Şavkı yüreğimi dağlayan el'sin ya

Hemdem ben ile ben

Senden yoksun

ÜMRAN OLÇAR

Duy

Sustuklarımdan

Feryatlarımdan bir tutam

Sar boynuna defaatle, gam ile

Ne olurdu ruhun ruhuma değse idi evvelden

Aşklar biteviye, Mecnunun derdinden eser yok şu çağda

Yahut Leylamsın desem aşk-ı mehcür derler kendini bilmez faniler

Gel ne olur, ancak gelirsen fayrap olur bana senden kalan şu virane gönül

Bileklerimizden aniden boy veren gökçe sancı varlığımla yokluğa erişir

Olduğun yer sana meftun olamaz benim kadar mümkün değil

Hançeremde yeşerdi görünce seni aşk denilen heyula

Zira senden evvelinde yaşıyormuş gibiymişim

Fakat gayri gelmesen de akmaz katre katre

Gözlerimden tenime yaş

Unut söylediklerimi

Gelme

***2021 Mevlana Şiir Yarışması**

Türkiye İkincisi

ŞİİR

**TAHA
ÇAPKAN**

MERVE SÖZCÜ

Susmak Bilgeliktir

Bilge insanı ve sıradan insanı birbirinden ayıran nokta sizce nedir? Bana soracak olursanız bilge insanın konuşurken kendini frenleyebilmesidir. Sıradan insanlar, kendilerini bilgi sahibi gördükleri konularda konuşmaktan asla çekinmezler.

Bildiği ya da bilmediği her şeyi anlatma ihtiyacı duyarlar. Bilge insan ise bir konu hakkında bilgi verirken gereksiz detaylardan uzak durur. Dinleyiciyi sıkımsız karşı tarafa da konuşması için fırsat verir. Bu konuşmayı gözlemleyen birisi monolog değil diyalog görür. Bilge insan sadece öğretmek değil öğrenmek de ister. Çünkü bilge insan bilir ki öğrenmenin sonu yoktur. Oysaki sıradan insan böyle midir? Zihninin içini masaya boşaltır. Karşı tarafın duyması gereken bilgiyi değil, kendi anlatmak istediğini anlatır. Daha önce hiç böyle bir konuşmaya maruz kaldınız mı?

Aslında hepimiz böyle bir konuşmaya maruz kalmışızdır. Böyle bir durumda olduğunuzu anlamak zor değildir. Çünkü bu konuşmanın belli bir noktasında konuşulanları anlamamaya başlayacaksınız. Zaman algınızı yitirdiğinizde bulunduğunuz mekandan kaçmak isteyeceksiniz. Eğer konuşmayı sonuna kadar dinlediyseniz vah halinize! Baş ağrısının yanında kafanızda hep şu düşünce olacaktır: Şuan ne dinledim?

Genelde bu tarz kişiler hayatta kendisine ait bir başarısı olmayan insanlardır. Çevresindeki insanların başarılarını kendilerininmiş gibi kabul ederler. Başkalarına inandırmaya çalışmaları yetmezmiş gibi kendileri de inanırlar. Tek yetenekleri etrafında duydukları bilgileri başkalarına satmaktır. Çünkü ilgi görme ihtiyaçlarını bu şekilde karşılıyorlar. Böyle bir durumda karşı tarafa cevaplayamayacağını bildiğiniz bir soru sorunuz. Sonra da arkanıza yaslanın ve onu izleyin. Önce afallayacak yanakları hafiften kızaracak. Kendisine az da olsa güveni varsa alakasız bir örnek üzerinden başka bir konuya atlayacaktır. Papağan gibi bildiği konuları ötecektir. Bu soru sorma işini peş peşe yaptığınızda ya pes edecek ya da çirkinleşecektir. İşte bu insanların bilge olmadıkları apaçık ortadadır. Siz de doğru soru ile bunu ortaya çıkarabilirsiniz. Aynı durumu bilge insan ile yaşamazsınız. Bilge insan bilmediği konu hakkında konuşmak istemez. Bildiği konu hakkında da dünyanın tek gerçeğiymiş gibi bahsetmez.

Bilge insan gerektiğinde susar. Çünkü susmak bilgeliktendir. Bilge insan için önemli olan tartışmak değil öğrenme sürecindeki uyumu sağlamaktır.

SOHBET

MUHAMMED FURKAN ARIK

602.Gece

Siddetli bir baş ağrısı ve sırtındaki acıyla gözlerini açtı. Etraf karanlıktı. Işık namına sadece yanı başındaki pencerenin kalın ve artık lime lime olmuş perdelerinden içeri sızmayı başarabilen dolunayın ışıltıları vardı. Nerede olduğunu hatırlayamıyordu. Gözlerinin karanlığa alışması için biraz bekledi ve ardından ay ışığının yardımıyla görebildiği kadar etrafını incelemeye başladı. Eski bir kanepenin üzerinde yatıyordu. Eliyle yokladığı kadarıyla kanepenin üzerinde yer yer yırtıklar ve delikler vardı. O sırada sırtına batan şeyin de kanepenin içinden fırlamış bir yay olduğunu fark etti. Zonklayan başını tutarak kanepeden kalkmaya çalıştı. Doğruldu. Etrafını süzmeye devam etti. Loş odanın tam ortasını parçalanmış bir sehpadan, ya da bir sehpayı andıran ufak yığıntıdan arta kalanlar süslüyordu. Köşede telleri sanki yüzyılların ağırlığına dayanamayıp fırlamış gibi duran bir piyano vardı. Ayağa kalktı elleriyle duvarları yoklaya yoklaya ışıkları açmak için bir düğme aramaya başladı. Tavanda örümcek ağlarından dolayı neredeyse hiç görünmeyen kocaman bir avize olduğunu fark edince vazgeçti. Etrafına bakındı. Ayakları kırılmış bir çekmeceye gözleri ilişti. Açtı. İçinden çıkan muma gözlerinde en ufak bir hayret ifadesi olmadan baktı. “Sıradan” dedi. Ve cebindeki çakmakla mumu yaktı. Elindeki mum odayı biraz daha aydınlatmıştı. Duvarlar yaşlı bir insanın tenini andıran çatlaklarla doluydu. Köşede duvara yaslanmış, rafları üst üste yığılmış bir kitaplık vardı. Önünde de parçalanmış kitaplar. Kitaplığın yanında bir kapı vardı. Mumu kapıya yaklaştırdıca ceviz ağacından özenle yontulan ve hassasiyetle işlenen kapının üstündeki oymaların, işaretlerin ve figürlerin mum ışığında nasıl dans ettiklerini; yüzyıllar öncesine, perili köşklere, ejderhalara, cinlere, sihirli lambalara, cücelere, cadılara, devlere nasıl göz kırptıklarını gördü. Etrafında birbiri içine akan gölgelere geçmişte birçok defa hayat vermiş yamuk yumuk şamdanları görünce farketmişti ki, geçmiş zaman masallarında sık sık karşılaştığı bu objeyi görmeseydi belki de farklı bir hikaye beklemesi gerektiğini anlayacaktı. Ama hayır. Kalbine çocukluğunun izlerini taşıyan bir güven duygusu oturdu. Burnunda bir anne bağı kokusu, kulaklarına ise annesinin sesi arasında kaybolan soba çıtırtıları... Mekânın tanıdık geldiğini hissetmişti. “Ah şu klasik ve yapay masallar...” diye mırıldandı başını sallayarak. Şahengiz, sonunda üzerindeki misafir oyuncu hissini attığını düşündü. En nihayetinde burası da annesinin karanlık ve uzun kış gecelerinde anlattığı masallardan bildiği köşklere biriydi.

ÖYKÜ

Ah, Şu masallar. Masal anlatmak da epey zor iş. Peki ya yazması? Nasıl bir hayal gücü ister. Anlatmak demiŐken acaba anneler mi daha güzel masal anlatır yoksa nineler mi? Şahengiz en çok da hikâye içindeki hikâyeleri seviyordu. O bitmeyen edebiyat derslerinden kendisine yadigâr kalan belki de tek teknik. Çerçeve tekniği. Onu da Binbir Gece Masalları'ndan hatırlıyordu zaten. Edebiyat hocalarının, Allah rahmet eylesin, büyük bir aydınmiŐçasına ders anlatıŐı... Milyonlarca zihne ait ortak korku ve sevinçlerin teknik ve kuramlara sıkıŐmayı nasıl da istemediklerini duyardı hep böyle zamanlarda. Sonrasında okulda bütün hocaların anlattıklarının yıllar içinde bir masala dönüşmesi onu ŐaŐırtmıŐtı. En başta gayet ciddi başlayan öğretim hayatının sonlara doğru gerçeklikten uzaklaŐması; ya da olağanüstüleşmesi. Belki de bütün bunlar sadece daha zor birer masaldan ibaretti. Bütün teoremler, yasalar ve kurallar sanki başka bir dünyada varmıŐ gibi. Kaf Dağı'nın arkasında sadece mekanik bir Anka KuŐu'yla gidilebilecek bir diyarda olanlar anlatılmıŐ gibi. Masala olan ilgisi bu yönden hayatını kurtardı denilebilir. Bundan sonra anlatılan bütün derslerin masallardan ibaret olduğunu anladıktan sonra onları sadece zevk almak için dinledi. Yazmaya ilgisi ise etrafından dinlediği masallara özenip masal uydurmaya çalıŐmasıyla başlamıştı. Ardından Kerem ile Aslı ve Leyla ile Mecnun'la geçirdiği uzun geceler... Sonrası Binbir Gece Masalları'nı okuması, hatta yaşaması. Daha sonra Garcia Marquez ve onun büyülu gerçekçiliğine âşık olması. Uzun yıllar boyunca masallar dinledi, masallar hayal etti. Hatta ona, yazdığı masalları eleŐtirmesi için okutan bir sürü yazar arkadaŐı oldu. Masal ve hikâyeler öylesine iŐlemıŐ ki ruhuna, Şu yaŐında bile, içinde bulunduğu harabeye bakınca aklına perili köŐkler, sihirli konaklar ya da soba borusundan yıldızlara uçan ninniler gelmeden edemiyordu. Ama bir farkla: O masallardaki köŐkleri dinlediğinde vücudunu saran ürperti ve tatlı heyecan, Şimdi köŐkün tam içinde olmasına rağmen yanına bile uğramamıŐtı. Şahengiz kendi kendine mırıldanarak, "Her ne kadar güzel tasarlanmıŐ olsa da iyi bir masal okuyucusu için modern bir kafanın acemice taklitlerinden biri olduğu her halinden belli." dedi. Birden kafasında ŐimŐekler çaktı. Sonunda buraya neden ve nasıl geldiğini hatırlamıŐtı. Aklındaki belirsizliğin kalkmasıyla beraber ruhundaki kesif iğretilik duygusu zeminin tahta döŐemelerinin arasından akıp gitti.

Ortamin aŐinalıđıyla iyice gevŐemiŐ olan vücudu, gözüne takılan bir Őeyle birdenbire kasılıverdi. Duvara çakılmış eski zaman çivilerinin birinde pırıl pırıl ve yüzyıllar öncesine ait bu eski köŐkle hiç alâkası olmayan bir tüfek duruyordu. Bu bir yanılısma mıydı? Yoksa yazarın dikkatsizliği mi? İlginç bir durum, diye düşündü. İlk defa bir masalda tüfekte karŐılaŐıyordu. Modern ve klasik unsurların bir kurguda beraber bulunabilme ihtimali hoşuna gitmiŐtı. Bu tüfeğin masaldaki iŐlevi hakkında hiçbir fikri yoktu; fakat çok kliŐe hatta demode bir motif olmakla

birlikte, okuduğu bunca kurmaca eserden sonra şundan emindi: Duvarda asılı bir tüfek varsa, mutlaka patlayacaktı...

Tüfeği biraz süzdükten sonra kalktığı kanepeye tekrar oturdu. Şafak yavaş yavaş sökmeye başlamıştı. İçinde bulunduğu bu geniş salonda olma sebebini anlamaya çalışırken birden o eski işleme kapı açıldı. Kapıya baktığı anda içeriye doğru büyük bir karaltının yaklaştığını gördü. Bu karaltı, muma yaklaştıkça büyüyor büyüyordu. Nihayet bu büyüme devasa boyutlara ulaştı ve durdu. İki büklüm durmasına rağmen başı tavana değiyordu. Herhangi bir ağacı yerinden sökebilecek kadar kuvvetli görünen kolları, bir oturuşta kırk koyunu yiyebilecek bir göbeği vardı. Atkuyruğu şeklinde toplanmış uzun saçları her adım atışında bacaklarına bir kırbaç gibi vuruyordu. Burun deliklerinden geçirilmiş bir halka, halkadan yere uzanan ve her bir halkasının içine bir çocuk sığacak kadar büyük bir zincir yanında sürünüyordu. Ağır adımlarla köşkü sallaya sallaya ona yaklaştı ve etrafına şöyle bir baktıktan sonra yere bağdaş kurup oturdu. Şahengiz, gözünün ucuyla deve baktı. Ama gözleri devin kan çanağına dönmüş tek gözüyle buluşur buluşmaz, ürperdi ve tekrar kapıya bakmaya başladı. İçeride bunlar olurken dışarıda kuşlar cıvılatılıyordu.

Güneş yükseldikçe odaya giren masal kahramanlarının sayısı artıyordu. Bu inanılmaz bir durumdu Şahengiz için. Hayali kahramanların içinde yaşayan gerçek bir kahraman. Cüceler, dev anaları, büyücüler, atlı savaşçılar, şehzadeler, tüccarlar, konuşan hayvanlar, ağaçlar, vezirler, hainler, hizmetçiler, padişahlar, yolcular... Ve hepsi de sanki yerleri önceden belliymişçesine sessizce gelip bir yere kuruluyor ve beklemeye başlıyorlardı. Hiçbiri konuşmuyor hatta birbirlerine bile bakmıyorlardı. Sanki padişah, birazdan devlet erkânından birinin kellesini istemeyecek, hainlerden biri, veziri aldatmayacak, bir papağan bir tüccara nasihat vermeyecekmiş gibi, bekliyorlardı sadece. Şahengiz, hayretle olup bitenleri izliyordu.

Kimse Şahengiz'e bakmıyordu. Daha doğrusu umursamıyordu. Sanki orada değilmiş; ya da herhangi bir masalın silik bir kahramanıymış gibi ona bakarak, önünden geçip gidiyorlardı. Derken güneş battı ve oda yeniden karanlığa gömüldü. Mum gün boyu güneşin ışığına ve zamana karşı direnmişti ve hâlâ yanıyordu...

Tam gece yarısı olduğunda padişahlardan biri yerinden kalktı ve kalabalığa dönüp “ .599Gece geldi.” diye seslendi. Büyücülerden, tüccarlardan ve savaşçılardan bir grup odadan çıktı. Onlar çıkar çıkmaz odadaki sessizlik bir cam gibi parçalandı. Fısıldamalar başladı. Derken bu fısıltılar yüksek sesle konuşmalara hatta bağışmalara dönüştü. Yalnız bu konuşmalar; ne

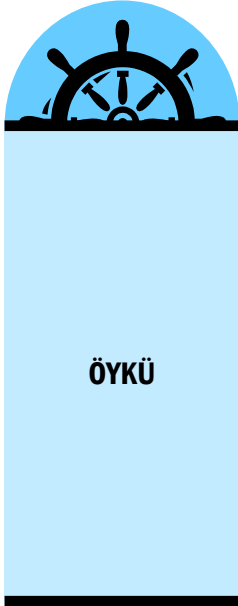
ÖYKÜ

kahramanlar ve kurgudaki görevleri; ne de anlatılan masallar hakkındaydı. Yalnızca altı yüz gecedir bu büyük masala kimlerin dâhil olduğunu, olay ve kahramanlar vasıtasıyla dinleyicilere hangi derslerin verildiğini ve bu maratonun daha ne kadar süreceğini konuşuyorlardı. Şahengiz, konuşmaları dinledikçe Binbir Gece Masalları'nın kahramanlarının bu köşke toplanıp burada beklediğini, sırası veya yeri geldiğinde de masala dâhil olduklarını anladı. Ancak bu köşkteki herkes, masala girme şansını elde edemiyordu. Çünkü Şehriyar masalları irticalen anlattığı için masalın olay örgüsüne göre bir kahramanın masala dâhil olması beklenirken, masal birden farklı bir yöne evrilebiliyor ve sırası geldiği zannedilen masal kahramanı, kurgunun dışında kalabiliyordu.

Şahengiz, bunu fark ettiği zaman içini derin bir korku kapladı. Birden gözleri karardı. Ayakta duramıyordu. Bir anlığına yıllardır büyük bir merak ve sevgiyle dinleyip haberdar olduğu bir dünyanın tam ortasına düşmüş ve hatta bu dünyada bir şeyler yapabileme; ya da en azından kendisinden isteneni yaparak varlık gösterebilme imkânına kavuştuğunu zannetmişti. Çok sevdiği Binbir Gece Masalları'na giren ilk gerçek kahraman olacağını hayal etmişti. Hâlbuki sıra da tam ona gelmek üzereydi. Bunu hissediyordu. Ya masalın dışında kalırsa? Sıra tam kendisine geldiğinde her şeyin bitme ihtimali ve o alemin, masalın dışında kalma endişesi ona hissi bir emare gösterme şansı sundu. Titriyordu.

Güneş doğana kadar bekledi. Gece köşkten çıkanlar tekrar girdiler. Akşam kadar gergin bekleyiş devam etti. Güneş ışıkları yırtık perdelerden kaybolunca gözünü kapıya dikti. Kulağı, padişahıydı. “.601Gece.” diye seslendi padişah, kalabalığa. Kahramanlar arasından cüceler, şehzadeler, dev, dev anaları ve genç kızlardan bir grup kapıya doğru yürüyüp gözden kayboldu. Şahengiz'i bugün de çağırın olmadı. Büyük bir hayal kırıklığı yaşayan Şahengiz kapıya doğru atıldı. Açmak istedi ancak kilitliydi. 602. Gece de buna benzer bir şekilde geçip gitmişti. Yine figüran ve kahraman taifesinden bir grup kapıdan çıktı ve kayboldu. Ertesi gün güneş doğarken geri döndüler.

Morali bozulmuş ve masala girememeye korkusu bütün ruhunu sarmış olan Şahengiz, her gece kalabalığa seslenen padişaha doğru yürüdü. Ardından seslendi. “Efendim, masalın kurgusu ne durumda acaba? Ben buraya nereden geldim; ya da hangi vazife için getirildim bilmiyorum. Fakat bu masala dâhil edilmek için buraya getirildiğimi ve bu köşkte bekletildiğimi biliyorum. Sizce ne zaman beni de bu kapıdan geçirecekler?” Padişah, Şahengiz'e doğru acıyarak baktı. Onun umut dolu gözlerine bakmakta zorlanıyordu. “Zavallı delikanlı!..” dedi. “.602Gece geride kaldı. Eğer bu zamana kadar masala giremediysen bundan sonra da giremezsin. Çünkü 602. Gece, hikâyede döngüsellüğün başladığı gecedir. Muhtemelen birazdan, Şehrazat, anlatacak masalı kalmadığı için Şehriyar'a anlattığı bütün masalları ilk geceden itibaren kendisi ve onu da katarak anlatmaya başlayacak.

Üzgünüm.”dedi ve yerine oturdu. Padişahın sözleriyle kalbi çelik çekiçlerle dövülüyormuşçasına haykırarak kapıya doğru koştu. Şahengiz bir yandan kapıyı yumrukluyor bir yandan da haykırmaya devam ediyordu. Derken kapının ardından bütün figüranların, kahramanların ve Şahengiz’in haykırışlarını bastıran bir anahtar sesi duyuldu. Ve kapı açıldı. Elinde anahtar tutan bir genç, Şahengiz’e doğru bakıyordu. Ne üzerindeki frenk elbiseleri; ne de bakışlarındaki modern acımasızlık hiç de bu masal ve dünyanın aşına olduğu şeylerden değildi. Ne istediğini bilir bir tavırla oda kapısından içeri geçirdi Şahengiz’i. Çıplak odada sadece bir masa ve üzerinde bir daktilo vardı. Şahengiz’in konuşmasına izin vermeden kelimeler ağzından dökülmeye başladı: “Evlad, sen Şehriyar’ın dudaklarından asla dökülmeyeceksin. O masal yüzyıllar evvel anlatıldı ve bitti. Artık sadece okunuyor. Şehriyar’ın dudakları senin ismini telaffuz etmedikçe de bu odadan çıkamayacaksın. Yapacak hiçbir şeyin yok. Baksana pencereye. Güneş batıyor. Birazdan her şey yeniden başlayacak. Ama üzülme. Çünkü sen Binbir Gece Masalları’na giremesen de ben seni ondan ilham aldığım bir dünyanın içine zihnimde yerleştirdim bile.Şimdi git ve o eski kanepeye otur. Yazılmayı bekle.” Şahengiz, Binbir Gece Masalları’nın kahramanı olamasa da modern zamanlarda yazılmış bir hikâyeye girebilme umuduyla derin bir nefes almıştı böylece. Evet en azından bir hikâye kahramanı olacaktı.

Bununla birlikte duydukları karşısında Şahengiz’in gözleri kararmaya ve kulakları uğuldamaya başlamıştı. O eski kanepeye yığılıp kaldı. Masal başlarken; edebiyata olan aşinalığını, konuya ve masallara ne kadar hâkim olduğunu, kendisine ne kadar da güvendiğini ve masalın ne kadar acemice kurgulandığını ve masala dâhil olunca masala nasıl müdahale edeceğini düşünürken, şimdi masalın dışında kalmıştı. Bütün kurgu ve köşke toplanan o kadar kahraman, Binbir Gece Masalları için değil miydi? Yani kendisi asla masal kahramanı olamayacak mıydı? Bu düşünceler arasında bütün olanlar yitip giderken artık mantığı gaipte solup parlayan sorular etrafında son kez dönüyordu : Başka bir masalda kahraman olmak için çırpınırken başkahramanın kendisi olduğu masalı unutan bu hikayeleri birbirinden tefrik edemeyen kaç kişi vardı acaba? Peki duvarda asılı duran tüfek ne olacaktı? Yüzyıllar öncesine ait bir masalın içinde tüfeğin ne işi vardı? Hani patlayacaktı? Ya masalın başı için düşündüğü tekerleme ne olacaktı? Eski telleri umursamadan eski kanepeye uzanırken pencereden içeri beyaz ışıklar sızmaya başlamıştı.

Şiddetli bir baş ağrısı ve sırtındaki acıyla gözlerini açtı. Etraf karanlıktı. Işık namına sadece yanı başındaki pencerenin kalın ve artık lime lime olmuş perdelerinden içeri sızmayı başarabilen dolunayın ışıltıları vardı. Nerede olduğunu hatırlayamıyordu.

ÖYKÜ

MUSTAFA EREN ŞİRİN

Kaçan Fırsatlar

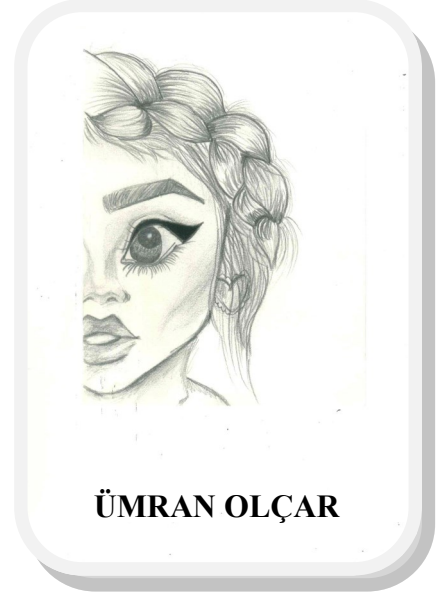
Ben sana aşık olma fırsatını kaçırdım
Doğruluğunu ruhun ayağa kalkmamasından alan
Söylemesi ağzı ve yüreği ekşiten bir saptama bu
Şimdi buralarda yalnız sana uzaktan bakmalar kaldı
Şu kara ve kör şairlik
Keşkeler ve olurdular kaldı

Yalnızlık sürdü taşlarını ileri
Ve ondan ne kaldıysa beri
Dem dem çekilmiş boğum boğum kıvrılmış ruh
Alaca kuyular gibi boşluğa akan hissiyat
Bir Venüslük iddiası bulunmayan
Üstüne kan dökülmüş mermerleri andıran duruşun
Kendisi değil tahayyülümdeki eda
Her bir aklımdaki odaya
Nahoş güz meltemleri gibi hücum etmiş
Tüm kelamı emerek bakan
Kalbi kalbe takacak ve ruhları kaynatacak birbirine
Bir sevgiyi arzulayan gözlerin
Cenk meydanına çağırırken beni
Ben sana aşık olma fırsatını kaçırdım
Yalnızlık sürdü taşlarını ileri
Ve tüm harp dudaklarında ateşlenirken
Yüz hatların tüm aleladelikliğini kutsarken sözün
Seni dinlemek boşlukta sallanan ruhlara Tanrı demekken
Ben savaş tasvirlerini gibilerden arındırmaya çalışıyordum
Ben sana aşık olma fırsatını kaçırdım
Fakat bütün dehşet ve haz sıfatları senden şekilleniyordu

Mana alnın orta yerinden sezilir
 Lakin gizlidir başkasının kalbinde
 Ben sana aşık olma fırsatını kaçırdım
 Seni nefes alır gibi havayı kucaklar gibi sezerken
 Varlığının varlığımı istilaya geldiğinin
 Haberini verecek nezaketi göstermişken bir gülümsemele
 Ben sende gizli bu muharebeyi
 Yürürken eksik attığın adımlarda sezinleyip
 Savaş tasvirlerini gibilerden arındırmaya çalışıyordum
 Ben sana aşık olma fırsatını kaçırdım
 Bütün pusu imgeleri senden şekilleniyordu
 Dudaklarının arasında hedefi bulmayı bekleyen
 Kırmızı kurdelelerle süslenmiş sırlar titreşiyordu
 Giz bir kutuya kilitlendi
 Kilit alev oymalı bir tunç bakışlarının renginde
 Korkuyu anlatan kelimeler üstüne işlenmiş dikenlerle
 Cesaret aklen kanamayı da göze almakken
 Ben sana aşık olma fırsatını kaçırdım

Pişmanlık derin kesseydi sahiden
 Bir gazilik nişanesiyle gezerdim
 Pişmanlık kalbimi en derinden dağladı
 Gererek tüm bedenimi ruhumun şahitliğinde
 Yanık yüzüyle sokağa çıkmaya utananlar
 Göz devirmenden bile medet umarlar
 Ben sana aşık olma fırsatını kaçırdım
 Şimdi ister bir sitemle gecikmişliğe binaen
 Ya da atfen affın yüceliğine
 Gel de dokun desem
 Ben sana aşık olma fırsatını kaçırdım
 Avunmak ağlamaktan da zor geliyor
 Hala mümkünken sana yenilmek

TAHA
ÇAPKAN

SEHER SÜRER

Koku Makinesi

Araştırmalarım sonunda gizli olan yeri bulmuştum. Bulmuştum da amaçları neydi ne üzerine uğraşıyorlardı bilmiyordum. Etrafıma bakındım. Cennet miydi burası? Farklı farklı çiçekler, rengârenk ağaçlar, ötüşen kuşlar... Dünyaya cennet inşa etmeye mi çalışıyorlardı? Göremedikleri bir şeyi nasıl inşa edeceklerdi? Hele de Yüce Allah'ın verdiği nimetlerle mi cennet kuracaklardı?

İçeriye adımımı attım. Bir sürü kapı vardı. Bir yerde okumuştum. İnsanların hayatlarında ne kadar çok seçenek varsa mutluluk oranları da seçenek sayılarına göre düşüyormuş. Şu an o anı yaşıyordum çok fazla kapı çok fazla seçenek ve az bir zaman. “Ya Allah” dedim, bir kapıyı açtım. İçerisi boğazımdan ciğerime geçerken ciğerimi yakan bir şey kokuyordu. Buram buram lavanta kokusuydu. İleri gittikçe sağ ve sol raflarda olan kokunun geldiği şişeleri gördüm. Ve lavanta çiçekleri; o en güzel mor, bu lavanta çiçeklerine yakışmış, moru en güzel lavanta çiçekleri taşımış. Etrafa biraz daha bakındıktan sonra o odadan bir şey bulamadım. Ve diğer seçeneklerimden olan başka bir odaya girdim. Buraya girdiğimde burası güllerle doluydu. Her renk olan her rengi kendi içinde çok güzel taşıyan güller. Dikenleriyle kanatan yapraklarıyla kendini sevdiren güller. Kırmızı rengini bülbülden alan güller. Güllerin yanından çıkmak ne kadar zor olsa da bir başka odanın kapısını açtım. Gözümü bakmaktan alamadığım adımın anlamı gibi zarafet dolu iris çiçeklerine baktım bir diğer anlamıyla “cennetin gözü” olan irisler. Maviyi en güzel -gökyüzünden sonra bu çiçekler taşıyormuş belki ikisi kapışabilirdi bile. Bu odadan çıkmak da her ne kadar zor olsa da bir diğer odaya geçtim. Bu odada beyazla siyahın buluşumu olan anemon çiçeği imkânsız aşkın çiçeği Afrodit ve Adonis'in çiçeği Adonis'in kan damlaları ile kokularından doğan anemon çiçeği... Buradan da başka odaya geçtim. Ferhat ile Şirin'in hikâyesine dayanan laleler Ferhat'ın Şirin'e olan aşkıdan döktüğü her bir gözyaşı damlasının kan kırmızı bir çiçeğe yani lalelere dönüşümü... Sonra bir başka oda daha nergisler, kendine hayranlığın sonu... İnsan hiç kendisinin görüntüsünü beğendi diye ölür müymüş? Ölmüş meğer kendisinin güzelliğine âşık olan bir insanın arkasından dönüşen güzelim nergisler. Diğer odanın kapısını açtığımda bir aşkın nasıl bir insanın sonunu bir kıskançlığın nasıl bir insanın ölümünü getirebildiğinin örneği olan sümbüller güzellikleriyle insanı mest eden kokularıyla insanı büyüleyen sümbüller... Sonra kokusunu kapısının bile önünden alabilirdim frezyaların odasına girdim öyle ki birkaç tane frezya ile evin hoş kokmasını sağlayay-

bilirken bir koca oda dolusu frezyalarla apartmanın bile güzel kokmasını sağlayabilirdik. Suçsuzluğun simgesi olan frezyalar kokularından belli masumlukları. Bir sonraki uğradığım oda sakuranın odasıydı ağaca dönüşen insanın ve yalnız olan bir ağacın aşklarıyla birleşmesini aşkın bir mucize olduğunu simgeleyen sakurular.

Her biri ayrı güzellikte ayrı kokuda ve ayrı ayrı hikâyeleri olan bir sürü odalara girdim. En son iki oda kalmıştı fakat zamanımda çok az kalmıştı. Odalara girerken zamanımın nasıl geçtiğini anlamadım. Doğru ya zaman insanın en büyük ve en sinsi düşmanıydı. Karşımda duran iki kapıdan hemen birinin yuvarlak kulpunu çevirdim. Burası da papatyalarla doluydu. Sesli bir şekilde “Annemin tabiriyle yoğurt çiçeği.” diye kendi kendime söylenirken zamanım bitmiş olacak ki arkamdan birisi “Evet, dedi yoğurt çiçeği.” buranın bu odaların öyle bir büyüme kapılmışım ki yakalanmışım şimdi. İşin kötü tarafı elimde doğru dürüst bir bilgi de yoktu. Tek söyleyebildiğim “Son bir oda kalmıştı, bakamadım.”

O an onu mu söylemeliydim? İşte insan zor durumda kalınca bilinçaltında yatan düşünceleri de sesli bir şekilde cümlelere dökülüyordu. Şu an benim olduğu gibi yanımda duran genç adam konuşmaya devam etti “Evet, biliyorum. Buraya kadar cesaret edip gelmenin ayrıca ödülü de olacak. Simurg efsanesini bilir misin?” Bu soru sanki evet demem için sorulmuştu ve bende itaat edercesine “evet” diyebilirdim. Ve genç adam tekrar konuşmaya devam etti “O zaman anlatmama gerek yok. Sen de burada kendi benliğini bulabilirsin belki de. Öncelikle bir koku seçmeni istiyorum. Seni küçüklüğüne taşıyacak bir koku.” O kokunun yasemin olmasını karar verdim papatya da olabilirdi “Aslında ben ölmüş papatya kokusu istiyorum. Ben küçükken annem onlardan taç yapardı sonra kafamın üstünde ölüverirlerdi papatyalar. Ölmüş olan papatyaları annem başımdan alana denk çıkartmazdım. Kokusu kınaya benziyordu.” derken bir makine çıktı karşıma daha önce hiç görmediğim yanlarında bir sürü düğmesi, üstte küçük bir camı olan enteresan bir makine. “Koku makinesi” dedi genç adam “İçeriye geçerseniz küçüklüğünüzü barındıran kokuyu, koku makinesinde oluşturacağım. Ve siz o esnada içeride sadece gözlerinizi kapatacaksınız.” Önce içeriye geçtim. Sonra kapım kapandı ve gözlerimi kapattım. İlk bir koku geldi. Sonra kahkaha sesleri ve sonra annemi gördüm, küçük beni gördüm. Anneme gitmek istedim. Ama beni görmüyordu bile. Çimenlerin üstünde oturmuş bana papatyadan taç yapıyordu. Küçük ben de her zamanki gibi anneme taç yapması için daha çok papatya topluyordum. Annem yeter bu kadar dese de dinlemezdim ki daha çok toplardım en son o tacın bittiğini gördüğümde yanına koşarak giderdim. Aynısı oldu küçük ben koşarak gitti ve tacını taktı. Daha çok izlemek isterdim hatta orada bile yaşayabilirdim fakat kapım açıldı. Dışarı çıktım. “evet” dedi genç adam. “Uzun zamandır uğraştığımız üzerinde çalıştığımız ve sizin de peşinden koştuğunuz gizli amacımız. Her bir çiçeğin nasıl ayrı ayrı hikâyesi varsa her bir kokunun da ayrı ayrı hikâyesi vardır. Her yaşanmışlıkta kalan son koku. Koku makinesi ile insanları bu şekilde geçmişlerine götürüp. Geçmişleriyle yüzleşmelerini sağlayacağız. Her insanın unutamadığı bir koku vardır.” “Evet, kokunun izi... Kokunun insanda bıraktığı iz...” diyebilirdim şaşkındım ve ne demem gerektiğini bilmiyordum. Kapısını açmadığım son odaya gözümü çevirdim fark etmiş olacak ki “anne kokusu” dedi. “Cennetin tam da yanında büyüdük, geliştik.” Anlamamıştım ve devam etti. “Cennet annelerin ayakları altındadır.” dediği an anladım. Dünyayı cennet yapan ve yapacak olan annelerdi ve onların kokusu en unutulmaz kokuydu.

ÖYKÜ

İsmet Özel

KISA PANTOLON, PASLI ÇAKI, DİZDE KABUK BAĞLAMIŞ YARA
KISA ÇAKI, PASLI PANTOLON, GÖZDE YARASI KALMIŞ KABUK

Nazlan
Sitem et
Kırıl bana
Beni geç vakit
Tek başıma suya yolla
Bağçede yüzünü öteye çevir
Güle hayret ediyormuş gibi yap
Gülümseyerek konuş da başkalarıyla
Somurt, avluda sadece ikimiz kalınca
Kızıp en evcecen adımlarınla üst kata çık
En sevdiğim çiçeğin saksısı kaysın elinden
Derinleşsin ben içerledikçe ruhumdaki sakarlık.

Yamru bastım iş değildi hâke çakılmak bayırdan
Dağ sıradağdı hangi haşin belden yol veresi
Gece hep süzüldü yukardan lâkayt kehkeşân
Altımda hep beni yutmaya çağıladı nehir
Yetişir hecelemeden sök beni bir kere
En zoruma gidene yap hengâme getir
Çel beni tökezlet tuttur çitlere
Ahla istida edecek ahvâl değil
Kim bana kıymazsan bilebilir
Dünya dedikleri samut küp
Acılar tınladıkça bende
Hep seni seslendirir.

ABDULLAH YAĞIZ-ASAF HALET ÇELEBİ-ELA NUR TABAKLI

ELİF KÜBRA BIÇAKCI-İSMET KÖSEOĞLU-İSMET ÖZEL-MERVE SÖZCÜ

MUHAMMED FURKAN ARIK-MUSTAFA EREN ŞİRİN-NEVRA EMİRMUSTAFAOĞLU

SEHER SÜRER-SEVGİNUR KIRMIZIOĞLU-ŞENOL DANIŞMAN

TAHA ÇAPKAN-ÜMRAN OLÇAR-YALÇIN ULUPINAR